

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินผู้วิจัยได้นำกรอบพฤติกรรมสำคัญของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นการกำหนดกรอบตัวบ่งชี้เพื่อเป็นกรอบตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่จะนำไปสู่เกณฑ์เกณฑ์การประเมินทั้ง 8 ด้านสัมภาษณ์ได้ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ไปสนทนากลุ่ม โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากการสนทนากลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมของตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเกณฑ์จนได้เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของตัวบ่งชี้และพฤติกรรมตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านรักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ มี 3 ตัวชี้วัด 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตมี 1 ตัวชี้วัด 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านวินัยมี 1 ตัวชี้วัด 2 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านใฝ่เรียนรู้มี 2 ตัวชี้วัด 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านอยู่อย่างพอเพียงมี 3 ตัวชี้วัด 4 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านมุ่งมั่นในการทำงานมี 2 ตัวชี้วัด 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านรักความเป็นไทยมี 3 ตัวชี้วัด 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านมีจิตสาธารณะมี 1 ตัวชี้วัด 3 พฤติกรรมที่บ่งชี้

ตอนที่ 2 ประเมินเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

ก่อนการทดลองใช้ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ได้ค่าเฉลี่ยด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.62, S.D. = 0.46$) และด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.59, S.D. = 0.48$) ได้ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ด้านที่จะใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการประเมินเกณฑ์การประเมินหลังการทดลองใช้เกณฑ์การประเมิน เป็นการนำเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองกับสถานการณ์จริง โดยได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอนที่มีความสมัครใจ จำนวน 75 คน หลังจากนั้นนำเกณฑ์การประเมินแล้ว การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการประเมิน 2 ด้านที่ คือด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นประโยชน์ของเกณฑ์การประเมิน โดยผ่านการประเมินจากครูผู้สอนและครูวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3 จำนวน 75 คน ด้านความถูกต้องในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67, S.D. = 0.48$) และด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71, S.D. = 0.51$) ซึ่งแสดงว่าเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณภาพ สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการกำหนดตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ด้าน มีตัวชี้วัด 16 ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ 31 พฤติกรรมบ่งชี้ ที่มีความครอบคลุมคุณลักษณะและพฤติกรรมสำคัญที่ต้องกรวให้เกิดกับนักเรียน ที่ได้ผลมาเช่นนี้เพราะตัวบ่งชี้ได้ผ่านกระบวนการและร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 หลายขั้นตอน ทำให้ได้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นดังกล่าวจึงถือได้ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะนำไปใช้เป็นเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้เพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาภายใต้กรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์และได้จากผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่มนั้น เป็นตัวบ่งชี้ได้ผ่านการพิจารณา ถิ่นกรองและระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในทุกขั้นตอนทำให้ได้ตัวบ่งชี้และพฤติกรรมสำคัญที่ต้องกรวให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้อง กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานด้านผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการ

ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใช้เป็นกรอบในการประเมิน ได้พัฒนามาตรฐาน เป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยจัดทำมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ผู้เรียน คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 และสอดคล้องกับอาร์ตสะ จันทรัง (2548 : 76) ที่ได้พัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน 7 กรอบคุณลักษณะคือ 1) ด้านความรู้ความสามารถ จำนวน 3 กรอบคุณลักษณะ 2) ด้านทักษะ จำนวน 2 กรอบคุณลักษณะ 3) ด้านเจตคติ จำนวน 3 กรอบคุณลักษณะ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของครู ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญในมิติตามความสำคัญและจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ในมิติตามความเป็นไปได้ จำนวน 96 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ ความสามารถ จำนวน 30 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านทักษะจำนวน 33 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านเจตคติ จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณของครูจำนวน 15 ตัวบ่งชี้การกำหนดเกณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญจากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 96 ตัวบ่งชี้ ผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับกลาง เกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ทั้งนี้สามารถนำแบบประเมินไปพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อรับการประกันคุณภาพ สามารถกระตุ้นให้ครู ได้ประเมินตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การทดลองใช้และประเมินเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับ

นักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นประโยชน์เกณฑ์การประเมินทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดั้มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ผ่านตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่มีความเข้าใจในบริบทของนักเรียนและตรงตามสภาพจริงของท้องถิ่นซึ่งส่งผลให้การพิจารณา มีความชัดเจนเหมาะสมกับนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ทำให้ได้เกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับ ศรีนทร เศรษฐการุณย์ (2549 : 72) การจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมที่ยึดมาตรฐานหลักสูตรเปิด โอกาสให้ผู้สอนสามารถจัดสาระได้ตามความเหมาะสมของผู้เรียนและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทันข่าวความเคลื่อนไหว การเผยแพร่ข้อมูลไปทั่วโลกในเวลารวดเร็ว การจัดประสบการณ์ด้านคุณธรรม จริยธรรมจึงควรเน้นการเรียนรู้จากความเป็นจริง

1. ผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยการปรับปรุงตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่บ่งชี้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนในการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. การปรับเกณฑ์ ผู้ที่จะนำตัวบ่งชี้ไปใช้ สำหรับประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปใช้ในอนาคต หากพิจารณาเห็นว่า เกณฑ์ดังกล่าวสูงหรือต่ำเกินไป จำเป็นต้องมีการปรับเกณฑ์เพื่อให้เข้ากับสภาพเป็นจริงตามยุคสมัย

ข้อเสนอแนะในทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. ควรมีการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ระดับประถมศึกษา

3. ควรมีการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาหรือในระดับอื่นๆ

